

360 grader

På vegne af Hovedbestyrelsen vil jeg starte årets beretning med et husråd fra Piet Heins GRUK fra alle årene.

Sorgernes Sum

Når de store bekymringer trænger sig på

Bliver de daglige ærgelser latterlig små.

Men når atter de store bliver vejsede hen

Så vokser de mindre sig store igen.

Det er som man bærer sin sorg i en bylt

Som er så og så stor og som skal være fyldt.

Og skal sådan en bylt være rimelig let

Må man gøre den lille og knytte den tæt.

Piet Heins! Sorgernes Sum! tænker jeg rammer ganske præcist ned i "der hvor vi er", rigtig mange af os. Vi er præcist i en tid/periode med masser af bekymringer, store og små bekymringer. Ganske rigtigt og berettiget er vi som mennesker og individer vidner til et stærkt stigende antal bekymringer, store og små bekymringer, som til tider kan synes ganske uoverskuelige.

Vi er i en tid, hvor vi er bekymrede for vores fremtid, grundet krig og ufred, klimapåvirkninger set igennem en linse af en covid-19 pandemi, som bestemt gav os stof til eftertanke.

Vi er i en tid, hvor ganske mange af os ganske enkelt er bekymret for dagen og vejen i morgen, grundet den allestedsnærværende galopperende inflation, som udhuler vores privatøkonomi, offentlig økonomi og vores virksomheders økonomi, og dermed råderummet hele vejen rundt.

Vi ser de store overskrifter i dagspressen og fra myndighederne:

- Største dyk i reallønnen siden 1950
Det er 72 år siden inflationen har spist så meget af danskernes løn
- Eksploderende gaspriser har kostet familie 60.000 kr./år. Sidst i august var gasprisen femdobbelte i forhold til juni og 35 gange højere end august 2020, hvor gasprisen var 8,8 Euro for 1 MWh, i øvrigt et prisniveau, som havde været gældende i årevis.
- Fødevarerpriserne brager i vejret og sprænger skalaen.
Spiselige olier er steget 105% i det seneste år. I samme tidsrum er smør steget med +50%, oksekød 29%, pasta 28%, mælk 27%, ost 23% og æg 25%.

Og økonomerne siger at prispresset ikke er ovre, idet produktionsvirksomhederne har betydelige efterslæb, som presses over til os forbrugere, enkelte lyspunkter er der, idet der i løbet af sensommeren er sket betydelige prisfald på olie, jern og stål, tømmer og korn.

Danmarks statistik har beregnet, at siden august 2021 til nu er prisen på varer og tjenester samlet set steget med 8,9 %. Med afsæt i de 8,9 % har PFA beregnet at en gennemsnitlig dansk familie har 7500 kroner mindre til rådighed hver måned.

Vi ser og hører dagligt via medierne, hvordan gas- og oliepriserne galoperer i vejret med daglige rekorder. På et år – august 2021 til august 2022, er gasprisen syvdoblet, og prisstigningerne ser ud til at fortsætte i et underforsyнет marked grundet 'slow down' af gasforsyningerne fra Rusland.

'Same story' omkring elprisernes udvikling. Galoperende priser, med afsæt i forbrugsmønstret, høje gaspriser til elværkerne, mindre vand i floder og søer til vandkraftværker, driftsstandsninger af atomkraftværker i blandt andet Tyskland og Sverige, den grønne omstilling fra kulkraftværker til grøn energi, påvirker selvfølgelig balancen i nettet – udbud og efterspørgsel.

Green Power forventer op til 350 % højere elpriser i de kommende efterårs-vintermåneder sammenlignet med samme periode sidste år.

Krigens konsekvenser på energiforsyningen og hermed inflationen er over os med fuld styrke.

Fra Energistyrelsens side er det værst tænkelige scenarie i forhold til gas, at der i perioder må afbrydes for gasforsyningerne til de store virksomheder for at sikre gasforsyningen til private forbrugere, som der er +400.000 af og samfundsvigtige funktioner. Samme scenarie på el-området, må vi erkende, er en reel mulighed eller rettere sagt en trussel.

Som Børsen skriver: Det bliver en vinter med færre lys i mørket og høje elpriser kan tvinge folk fra hus og hjem. Fra Aalborg Universitets professor i energiplanlægning Brian Vad Mathiesen er meldingen klar og tydelig, at den del af befolkningen, som har eget hus og bil, er dem som er mest udsat for de stigende regninger/galoperende inflation. Professor Vad Mathiesen siger ligeledes, at købekraften i Danmark betyder, at færre kommer i problemer sammenlignet med andre europæiske lande. Men klart et problem der trods alt skal håndteres på den ene eller anden måde.

Eurostats beregninger viser, at Danmark er EU's dyreste land at leve i. Forbrugerpriserne ligger på indeks 140 set i lyset af det gennemsnitlige prisniveau i EU. Vores danske prisniveau overgås dog af en række lande uden for EU, nemlig Schweiz på indeks 167, Irland indeks 150 og Norge med indeks 146 i forhold til EU-gennemsnittet.

Klart at vi som danskere og forbrugere kommer til at mærke inflationen på små 10%, når den kommer på toppen af vores forbrugerprisindeks på 140, nemlig de 7500 kr./måned for en gennemsnitlig familie, som beregnet af PFA.

Hertil skal vi jo så lægge, at vores renteniveau fra banken og kreditinstitutioner også over de seneste uger er begyndt at stige. Samlet set må vi konstatere, at familien Danmarks pengepung og finanser er under mega pres, noget som vi alle kommer til at opleve i større eller mindre omfang, mega meget afhængig af, hvor vi hver især er på livslinealen.

Uden at vi på nogen måder fra vores delegeretmøde skal bidrage til at eskalere 'situationen' nationalt og internationalt, så er fakta, at vi her i begyndelsen af oktober måned på vej ind i vinterhalvåret må konstatere, at vi meget meget bogstaveligt talt står i en situation med kold krig om naturgassen og hermed den totale energiforsyning, balancen mellem udbud og efterspørgsel for energi, gas, olie, el og hermed prisdannelse og inflation, som flyder i retning af alle varer og ydelser, som vi forbruger i alle dele af vores samfund.

Heldigvis lever vi i den del af verden, hvor samfundssind, social lighed, ordentlighed og retfærdighed er et bærende element for de flest af os, vores virksomheder og vores offentlige myndigheder, lokalt, regionale og nationalt.

Vores samfund og samfundssind hænger uundværligt sammen. Da vi i foråret 2020 blev mødt af Covid19-pandemien, blev der udvist et stort og engageret samfundssind af os alle. Ingen tvivl om, at den nuværende situation med energikrise og galoperende inflation på ny kalder på, at vi som borgere, privatpersoner, virksomheder, offentlig myndighed og politikere udviser samfundssind, vi skal ganske enkelt have alle mand på dækket, for at vi i fællesskab kan gøre vores bedste for at overkomme/overvinde energi- og inflationskrisen nationalt og internationalt.

Samfundssind er det, når vi sammen med vores familier sparer på energien, ved at

- Skrue ned for varmen
- Begrænse brugen af varmt vand
- Spare på strømmen, sluk for apparater, der ikke er i brug eller unødigt belysning
- Bruge strømmen, når den er billigst
- Ændre forbrugsmønster
- Isolere og vinterklargør boligen

Samme adfærd eller samfundssind bør vi naturligvis udvise, når vi er på vores job og udføre vores fritidsaktiviteter. Mange bække små udgør som bekendt en stor å, eller hjælp til selvhjælp kan man vel godt sige.

Her er det værd at nævne, at Hotel d'Angleterre på Kgs. Nytorv i København og Salling i Aarhus blandt mange allerede har besluttet at droppe julebelysningen i år. Mange bække små.

I den anden ende af skalaen om jeg så må sige har de energitunge virksomheder, som for eksempel Salling Group og Arla Foods sammen med masser af andre virksomheder sat max fokus på energioptimering både i form af energibesparende foranstaltninger, store som små, ændret forbrugsmønstret og energikilder for at 'frigive' gas, men helt klart også for 'bekæmpe' omkostninger og hermed inflation og forbrugsindekstigninger.

Et klart signal, når Salling Groups direktør Per Bank siger: Elpriserne fylder mere end salg lige nu. For mig er det vigtigere, om det blæser en hvor meget vi har solgt for dagen før, fordi når det blæser, kommer der billig energi fra Nordsøen. Per Banks udtalelse skal vel ses både som et udtryk for Sallings Groups egne finanser, cost-base og klimaaftryk, som bekymringer om prisstigninger fra deres leverandører, som rammes af energikrisen og inflation, hvilket betyder stigende priser for varerne på hylderne, hermed ændret forbrugsmønster, hvor kunderne køber mindre eller 'trader down' til discount produkter.

Fra Arlas side har man sat gang i gas til olie skiftet på en del af mejerierne i Danmark og Sverige for at 'frigive' gas. Arla melder klart ud, at skiftet fra gas til olie vil øge mejeriselskabets CO₂-udslip, men at man på ansvarlig og engageret vis står helt fast på 1,5° C, Parisaftalens miljømål.

Som samfund har vi i nyere tid oplevet en energikrise med manglende olieforsyning fra Mellemøsten grundet politiske genstridighed med heraf følgende inflation/recession og mega arbejdsløshed, nemlig energikrisen i 1973. Når jeg kigger ud over salen, så er vi nogle stykker som helt sikkert kan huske de bilfrie søndage, hvor der ved kombination af lovgivning og samfundssind blev indført en række energibesparende tiltag, herunder ingen privatbilisme om søndagen, og på med en sweater og lange underbenklæder.

Forhåbentlig kommer vi ikke til bilfrie dage, elektricitets- og gas-nedlukning.

Lad os her fra vores delegeretmøde opfordre alle os borgere og medborgere til at udvise samfundssind omkring håndtering/bekæmpelse af energikrisen 2022 – mange bække små.

En personlig refleksion: Vi oplevede en energikrise i 1973, fordi Mellemøsten lukkede for oliehanerne grundet politiske uenigheder. Her i 2022 oplever vi igen en energikrise grundet lukning eller næsten lukning af de russiske gashaner grundet politiske spændinger, uenigheder og krig.

I bagklogskabens klare lys, retrospektivt på nydansk, er spørgsmålet: Hvorfor lærte vi ikke noget omkring forsyningssikkerhed, politiske spændinger, samfundsstabilitet og inflation af 1973-energi-krisen for kun 49 år siden? Jeg spørger bare.

Risikospredning/risikovurdering skal genbesøges.

Lad os lige 'genbesøge' denne planche fra vores delegeretmøde 2019. Yes, der er sket lidt udskiftning af persongalleriet, Joe Biden og Liz Truss er rykket ind på henholdsvis Donald Trumps og Boris Johnsons pladser.

Når vi hver især har reflekteret lidt over persongalleriet på planchen og verdens gang, tror jeg, at vi alle her i salen håber, at 'de' er deres ansvar bevidst både i stort og småt.

Overskrifter som denne 'Økonomisk krig mod Kina vil blive langt mere kostbar end mod Rusland – som følge af Taiwan' er bestemt stof til eftertanke og kræver stor ansvarlighed fra alverdens ledere, men i særdeleshed ledere på den forrige planche.

Lad os i fællesskab her i Kolding opfordre alverdens ledere til besindighed og ansvarlighed over for alverdens befolkning. Lad os krydse fingre for, at vi hurtigst muligt får noget af gassen/trykket af ballonen. Og får den kolde krig på energiområdet nedtonet til 'disruption'-niveauet.

Selvfølgelig forstået således, at 'disruption'-niveauet også kan vise sig at være en barsk omgang.

Her i efteråret 2022 kan vi i fællesskab konstatere, at Mejeridanmark ved en stærk fælles indsats overkom og håndterede covid-pandemien på bedste vis. Med et safety first mindset holdt vi hele forsyningskæden kørende, mælken blev afhentet, forarbejdet og solgt til vores kunder og forbrugere, bestemt ikke en selvfølge i en svær tid. Well done.

Mejeridanmarks mejerier og mejeriselskaber kom igennem covid-året 2021 på forskellig vis, når vi taler om økonomi og mælkepris. Selvfølgelig meget afhængigt af de enkelte mejerier og mejeriselskabers markedsplads og markedspositioner, såsom detailprodukter, food service produkter, bulk og trading produkter, lokal eller global kundeportefølje.

Fra Bornholm melder mejeridirektør Per Olesen om svære covid-år. Per siger; vi er igennem, men ikke ovret par svære år. Med en eksportandel på 96 % var der rigtigt meget Bornholmsk ost i pipeline til USA, som blev ramt af covid-restriktioner og ændrede forbrugermønstre, som skulle omdirigeres, samtidig væsentligt forøget transporttid og cost over havene. Tid er som bekendt penge, de væsentlig forøgede transporttider og fragtpreiser har betydet, at Bornholms Andelsmejeri her hen over sommeren har været presset på finanserne og likviditet, hvilket betød, at mejeriets andelshavere blev indkaldt til generalforsamling, for at drøfte om mejeriet skulle forhøje kassekreditten.

Fra det nordjyske melder Nordex's direktør Martin Aagaard ligeledes om et svært covid-år med det resultat at Nordex Food kom ud af regnskabsåret med et underskud på små 22,3 mio. kroner.

Fra Naturmælk melder direktør Leif Friis Jørgensen ligeledes om et svært år, omsætningen faldt med 19 mio. kroner i forhold til 2019/2020, på trods af omsætningsfaldet kom Naturmælk igennem året med et positivt resultat på 5,5 mio. kroner, et resultat som Leif er tilfreds med i et svært år.

I den anden ende af den økonomiske skala melder Arlas bestyrelsesformand Jan Toft Nørgaard om et godt 2021-resultat med en god efterbetaling på 1,62 eurocent på toppen af en Arla-aconto mælkepris som igennem 2021 steg med 23 %. Jan Toft ser i Arla 2021 mælkepris et OK bytteforhold mellem mælkepris og bedrifternes omkostninger, herunder foder. Det forbedrede bytteforhold betyder, at der for Arlas andelshavere er bedre rum og plads til at investere på gårdene, herunder selvfølgelig boostning af miljøindsatsen. Her er det værd at nævne, at Arlas mælkepris i januar 2021 lå på 33,5 eurocent og i januar 2022 lå prisen på 42,1 eurocent, med en stigning på 25,7 %.

Arlas 4 års Calciumprogram, som mange af os kender til, har i perioden 2018 til 2021 bidraget med en nettobesparelse på 287 mio. euro, små 2 mio. kroner til Arlas finanser og investeringer.

Lars Staunsbæk og Mammen Mejerierne bruger de store superlativer og melder om rekordoverskud med 11,2 mio. kroner på bundlinjen efter en omsætning på 1,2 mia. kroner og opkøb af fynske J.B. Jacobsen Ost, som et led af Mammen Mejeriernes strategi om øget forædling og lønsomhed.

Når vi vender blikket imod indeværende år, første halvdel af 2022, ser vi samme billede som 2021, nemlig at den galoperende inflation driver mejeriernes og mejeriselskabernes topline-resultat/omsætning mod rekordhøjder. Også i 2022 er meldingerne fra Mejeridanmark, at mejerierne og mejeriselskabernes afregningspriser for mælk til andelshavere og mælkeproducenter viser et noget blandet billede, afhængig af marked og produktmiks.

Realiteterne er ifølge artiklen i Agrivækst, at de mindre mejerier halter efter Arla, og kan for nuværende ikke matche Arlas rekordhøje afregningspris.

Meldingen fra Arla i forbindelse med offentliggørelsen af ½-års resultatet for 2022 er, at salget af mælk til detailhandlen falder, men omsætningen fortsætter med at stige. Ifølge Tuborgh er Arlas indtjeningsmarginer på salg til detailhandlen aktuelt meget lavere end de har været de seneste mange år, hvilket betyder at det er Arlas internationale markeder, herunder produktmix mellem pulver, ost, smør og ingredienser, som er stærkt drivende for Arlas høje mælkepris i forhold til kollegamejerierne i Danmark.

Af faktaboksen fremgår det, at Arla det seneste halvår har øget omsætningen med 17 % til 47,5 mia. kr.

Nettoresultatet er forbedret 11 % til små 15 mio. kr. Nævnte tal betyder, at Arlas gennemsnitlige mælkeafregningspris til andelshaverne var 31 % højere end samme periode i 2021. Arla har med afsæt i den økonomiske performance for halvåret 2022 besluttet for første gang at udbetale efterbetaling på basis af halvårsresultat og outlook for resten af året, nemlig en eurocent eller +7 øre pr. kg. leveret mælk som følge af den høje indtjening.

Ingen tvivl om, at halvårsefterbetalingen er særdeles velkommen hos mælkeproducenterne, da bytteforholdet mellem mælkepris og landmændenes produktionsomkostninger er under pres, da de selvfølgelig også rammes af de galoperende prisstigninger. Artiklen nævner, at gødning er steget med 145 %, brændstof med 134% og foder med 36 %. Den indvejede mælkemængde på årsbasis er en slags indikator på, om bytteforholdet mellem mælkepris og produktionsomkostninger udviser grønne eller røde tal. Mælkeindvejningen i 2021 endte på 5.644 mia. kg, hvilket er et fald i indvejningen på 22 mio. kg eller 0,3 %. Her er det værd at bemærke, at det er første gang siden 2011, at vi ser et fald i den danske mælkeindvejning. Den let faldende indvejning på 0,3 % i 2021 i forhold til 2020, modsat den 'sædvanlige'

indvejningsstigning år for år siden 2011 er en blandt flere indikatorer, som fortæller at bytteforholdet er under pres. Der er ikke incitament/økonomisk råderum til at øge mælkeproduktion som set siden 2011. Miljødebatten i og omkring vores landbrugsproduktion er helt sikkert også en medvirkende faktor til, at mange landmænd er i tænkeboks omkring 'What's next'.

Alle os i Mejeridanmark, ja hele Landbrugsdanmark, end to end er helt bevidste over, at livet på landet, på de enkelte bedrifter, landbrugsfamilierne i alle henseender er afgørende for flowet af råvare til vores industrier, for vores vedkommende mælk til mejerierne. Ingen mælk, ingen mejerier, ingen jobs, så enkelt er det.

Klart hos de enkelte bedrifter er der selvfølgelig også et differentieret billede af økonomien, afhængig af et utal af faktorer, herunder vejr og vind som påvirker markdriften og derfor har stor betydning for den enkelte bedrifts økonomi.

Derfor er det godt at se/høre, at planteavlerne har haft rekordhøst, selvfølgelig med variationer. Fra Spjald i Vestjylland melder Dorte og Kasper Kvistgaard Christensen om en usædvanlig god høst på Viftrupgård. 'Næsten som et kinderæg har 2022 budt på 3 gode overraskelser', siger familien Kvistgaard Christensen:

1. Der har ikke været brug for at bruge mange penge og kræfter på vanding i Spjald.
2. Høstudbyttet har været 18-20 % over normal
3. Gode høstforhold har betydet, at vandindholdet i det høstede korn har været på 13,5 %, ingen tørring med dyr olie og el

Fra Lemvig er der ligeledes positive signaler. Mælkeproducent Morten Agger fortæller i interviewet, at nu tjenes der endelig penge i kostalden. Men faktisk er mælkeprisen ikke højere end i 1980'erne, når 1980'ernes mælkepris omregnes til nutidskroner.

Morten Agger fortæller præcis som familien fra Spjald om godt høststudbytte, godt høstvejr og lave tørringsomkostninger, som tilsammen med en god mælkepris giver plads til at forsøde tilværelsen for familien, samtidig med at der afdrages på gælden.

Et par eksempler på det gode liv på landet, som sammen med grønne tal giver landbrugsfamilierne lyst, energi og råderum til at fastholde eller endnu bedre at udvide og udvikle deres bedrift for at sikre råvareforsyningerne til vores mejerier, og hermed vores og vores kollegaers jobs.

Vores kollegaer i svinebranchen er bestemt inde i en turbulent og vanskelig tid. Bytteforholdet mellem svinenoteringen/afregningspriserne og svineproducenternes omkostninger er i blodrødt. Selvom vi som forbrugere oplever høje priser på svinekød i kølediskene, så kan slagterierne i den nuværende situation ikke betale en kødpris til producenterne, der matcher deres produktionspris. Bytteforholdet er i rødt, hvilket betyder landmændene reducerer produktionen, mindre flow af grise til slagterierne og hermed mindre jobs. Helt aktuelt har Danish Crown varslet opsigelse af 350 slagteriarbejdere på slagterierne i Sæby og Ringsted. En væsentlig faktor for Danish Crowns udfordringer omkring afregningspriserne for svinekød er, at guldgruben i Kina for svinekød er kollapsede, efter at Kinas egen produktion af svinekød er reetableret efter massivt udbrud af svinepest i 2019/2020.

Sæby og Ringsted afskedigelserne giver bestemt stof til eftertanke omkring sammenhæng mellem bytteforhold og flow af råvarer til vores virksomheder. Ingen grise, ingen jobs, så enkelt er det.

På verdensmarkedet dykker mælkepriserne – i Danmark er de rekordhøje. Med disse ord i mente og sammenholdt med den aktuelle høje afregningspris, er der ingen tvivl om, at de danske mejeriers og

mejeriselskabernes 'Price is King'-strategi i forhold til detailhandlen, samtidig med gode priser i Europa og internationale markeder for smør, ost og ingredienser, er det bærende element for den høje afregning til mælkeproducenterne, samtidig med dækning af de stærkt stigende omkostninger i produktion og logistikken.

Grunden til 'ubalancen', om jeg så må sige, mellem verdensmarkedets priser og de europæiske priser for mejeriprodukter, er at den europæiske mælkeproduktion er ca. 2 % lavere end for et år siden. Især Rumænien, Finland og Tyskland er ramt af lavere mælkeproduktion, hvilket betyder mindre udbud/produktion af mælkepulver på 4,7 %, smør 3,3 % og ost på 1,3 %. Den vigende EU-mælkeproduktion betyder, at smør til salg i december, solgt på futuremarkedet går i markedet til 6.875 euro/tons, samme høje prisbillede gør sig gældende for ost og ingredienser som til industrien.

Nævnte afsætningsituation og prisdannelse betyder, at mælkeprisen til mælkeproducenterne i gennemsnit er på et ganske ok niveau. Dette til trods er mælkeproduktionen som før nævnt er på et fladt niveau med et lille fald på 0,3 % i indvejningen.

Men, og der er et men. Og det er, at de høje detailpriser gør, at salget af mælk, yoghurt, smør og ost i detailhandlen er stærkt faldende for nuværende. Kunderne/forbrugerne køber mindre og billigere eller springer et køb over.

Arlas økonomidirektør Torben Nyholm fortæller, at de store kategorier af mejeriprodukter er faldet med ca. 5 % på tonnagen. I nogle kategorier er tonnagefaldet på 7-8 %. En udvikling som Torben Nyholm ser på tværs af Arlas markeder i Europa.

Fra Hovedbestyrelsens side hører vi fra kollegaer i Mejeridanmark, at på en del mejerier begynder der at blive længere og længere imellem ordrerne, som i øvrigt er vigende i tonnage, især på grund af pris, men også på grund af flad eller svagt faldende mælkemængde.

Torben Nyholm siger åbent og ærligt, at 'Price is King'-strategien kan betyde yderligere fald i detailsalget de kommende måneder. Mindre mælk og mindre detailsalg kan og vil helt givet betyde kapacitets- og bemandingstilpasninger i den kommende tid. Banken på vandrørene signalerer, at der rent faktisk er iværksat bemandingstilpasninger på enkelte anlæg. Som det fremgår af artiklen, er salget af oksekød i den danske detailhandel faldet med 25 % sammenlignet med tilsvarende periode i 2021. For svinekødet er faldet på 5 % og for kyllingekød er salget faldet med 3 % målt i tonnage. Historisk stort fald melder Salling Gruppens kommunikationsdirektør Henrik Vinter Olsen; Detailhandlen og slagterierne siger i fællesskab, at det voldsomme fald i salget af kød, især oksekød entydigt skyldes de seneste måneders prisstigninger.

Fra Hovedbestyrelsens side ser vi helt klart meldingerne fra Arlas økonomidirektør og eksemplerne fra kødindustrien og detailhandlen som et 'watch out' omkring aktivitetsniveau og beskæftigelsessituationen på mejerierne og i vores logistik.

Uden at male en vis herre på væggen, tænker vi fra Hovedbestyrelsens side, at vi skal forberede os lidt på en bumpy road!, og håbe på det bedste. Der er klare og tydelige signaler om recession i samfundet og mælkeproduktionen kan blive/er måske begyndende påvirket af, at mælkeproducenterne er bekymret for kommende lovgivningsmæssige indgreb i forhold til klima og bæredygtighed.

Når vi taler om bæredygtighed og klima og frygten for lovgivningsmæssige indgreb fra Folketing og EU, er det bestemt godt at se, at branchen, mejerierne og mejeriselskaberne i Danmark har kortsigtede planer og aktiviteter, såvel som langsigtede visioner med et klimaneutralt fødevarerhverv i 2050 og

fødevarerinnovation i verdensklasse frem mod 2030, baseret på danske forskningsbaserede løsninger til global bæredygtig fødevarerproduktion. I de 3 viste bøger/rapporter:

1. fødevarerinnovation i verdensklasse
2. klimaneutralt fødevarerhverv i 2050
3. European sustainability dairy

er der naturligvis masser af nyttige og spændende oplysninger og vide samt en del fakta-tal. Bare lige et par enkelte tal fra rapporterne: Udledning af drivhusgasser i Danmark.

Som det fremgår af planchen, udgør udledningen af drivhusgasser fra landbrug inkl. skovbrug, fiskeri og råstofdudvinding 16 % af Danmarks udledte drivhusgasser

- International transport – 45 %
- Vores husholdninger – 9 %
- Industri – 7 %
- Forsyningsvirksomheder – 13 %
- Øvrige brancher – 7 %
- Handel og transport, ekskl. International transport – 7 %

Af planchen – En gennemsnitlig europæers klimaaftryk, fremgår det at:

Materialer og fabrikerede produkter (tøj, møbler, metaller, mineraler, fødevarer, drikkevarer med mere) har et klimaaftryk pr. europæer på 1708 kg CO₂ ækvivalenter svarende til 31 % af total CO₂ ækvivalenter pr. europæer.

Af de 1708 kg CO₂ ækvivalenter kommer 393 kg CO₂ ækvivalenter svarende til 7 % af totalen fra fødevarer, drikkevarer og tobak.

Yes, lige et par tal og stof til eftertanke og omtanke. Som sagt, godt at dansk landbrug og Mejeridanmark har tiltrådt Parisaftalen på 1,5° C og er fuld og helt comitted til FNs 17 Verdensmål.

Alle os i mejeribrugget/landbruget er meget bevidste om, at vi taler license to operate, når det gælder klimaindsatsen. Der er ingen tvivl om, at svarerne på vores branches klimaudfordringer skal findes på tværs af producenter, politikere, forskere og forbrugere.

85 % af branchens klimaudfordringer ligger som bekendt hos landmanden grundet køernes metan-udledning og mineraludvaskning. Samarbejde er klart vejen frem, landmændene skal have max support for at komme i mål med deres del af klimaudfordringer. Igen og igen skal vi huske, at vi alle er i samme båd. Mindre eller ingen mælk – ingen mejeri og ingen jobs og indtægter til vores samfund.

Gode eksempler på fællesskab omkring klimaudfordringer eller klimakampen, om man vil, ser vi hele vejen rundt i Mejeridanmark.

Thise Mejeri har sammen med deres andelshavere her pr. 1. oktober 2022 indført sojafri fodring for herved at bidrage med mindre sojafodbrug og hermed yder Thise-folkene et bidrag til mindre regnskovsrydning.

Thises slogan er: Et lille skridt for den enkelte landmand – et betydningsfuldt skridt i klimakampen.

Arla starter kampen mod køernes metan-udledning. Med denne udtalelse fra Arlas koncerndirektør Hanne Søndergaard har Arla sammen med mælkeproducenterne og 10.000 køer skudt gang i et pilotprojekt med et nyt fodertilsætningsstof Bovaer, som i bedste fald kan reducere køernes metan-udledning med 10-30 %

uden at påvirke køernes velbefindende eller mælkekvaliteten. Som Hanne Søndergaard siger, kan Bovaer-pilotprojektet potentielt set blive et stort og vigtigt skridt for at nå i mål med Arlas mål om at nedbringe udledningen med 30 % inden 2030.

Som det fremgår af artiklen med Arlas formand Jan Toft Nørgaard arbejder Arla-organisationen med et forslag om, at man vil give landmændene kontant belønning for deres klimaindsats. Arla vil med incitament betaling eller belønning om man vil, betale mælkeproducenter, der reducerer udledningen af CO₂/drivhusgasser med en højere betaling for mælken. Et meget klart og tydeligt signal om, at Arla-organisationen – end to end tager miljøudfordringen meget alvorligt og seriøst, for herved at sikre license to operate.

Jan Toft er ligeledes meget klar i mæglert om, at det på sigt er fuldstændig afgørende, at regningen for miljøindsatsen sendes videre til vores kunder i form af en merpris for vores varer.

Der skal selvfølgelig investeres up front for at få mere skub i de mangeartede indsatsområder. Der skal sås før der kan høstes! Arla-organisationen har erkendt, at der skal penge på bordet for at få speed på klimaaktiviteterne. Money talks som bekendt.

Arla-produktion medførte i 2020 udledning af i alt 19,2 mia. kg CO₂ ækvivalenter, som før nævnt kommer 85 % af CO₂ ækvivalenterne fra primærproduktionen, derfor giver det god mening, at indsatsen rettes yderligere mod primærproducenterne ved en kombination af frivillighed og belønning, som i sidste ende skal betales af os forbrugere.

Arlas strategiske klimamål er at reducere udledningen fra selve virksomheden – mejeritransport med mere end 63 % inden 2030. Foreløbig er udledningen reduceret med 24 %. Så kære kollegaer, vi har også et godt stykke at gå, før vi har leveret vores del. Som før omtalt skal udledningen fra mælkeproducenterne reduceres med 30 % inden 2030. Foreløbig er udledningen reduceret med 7 %, så også her er der et stykke at gå. Forhåbentlig speedet godt op af kontant belønning.

Godt at vide, at gennemsnits CO₂-udledning pr. kg. produceret mælk er 1,15 kg CO₂ med en spredning fra 0,9 kg CO₂ pr. kg mælk for de bedste 10 % og 1,44 kg CO₂ pr. kg mælk for de nederste 10 %. Her er noget at gøre.

Som I ser på skærmen, skal Arla-aftalen sikre grøn el til mejerierne. Via Eurowind Energy skal der med afsæt i en ny nordjysk vindmøllepark med 11 møller leveres 137 mio. kilowatt-timer/år til Arlas mejerier. Tidligere på året indgik Arla ligeledes en aftale med Betler Energy, som via deres solcellepark skal levere 170 mio. kilowatt-timer pr. år til Arla-nettet. To gode eksempler på investeringer/aftaler, som skal bidrage til Arlas klimamål via +300 mio. kilowatt-timers vindmølle-solcelle-strøm.

I det sønderjyske fortsætter Naturmælk ligeledes deres rejse og bestræbelser på løbende forbedringer på miljø-, klima- og dyrevelfærdsområderne. Jeg tænker, at det er ganske fair at sige, at Naturmælk og deres andelshavere var frontrunnerne omkring bæredygtighed og økologi, da de økologiske landmænd grundlagde Naturmælk tilbage i 1994.

Naturmælk blev skabt på baggrund af en arbejdsfilosofi, der bygger på den indianske læresætning om, at vi ikke har arvet jorden efter vores fædre, men vi har lånt den af vores børn. Ganske spot on allerede i 1994, set i lyset af dagens klima- og miljøudfordringer.

Under overskriften 2022 bæredygtighed har man fra Naturmælk og Øllingegård beskrevet 'deres' 20 vigtigste indsatsområder. Som I ser på skærmen, kommer Naturmælk og deres andelshavere vidt og dybt

omkring med deres 20 indsatsområder. Som inspiration til jer her i salen, har jeg venligst forespurgt Leif Friis Jørgensen fra Naturmælk, om han vil give os et par ord med på vejen omkring Naturmælks indsatsområder og betragtninger på klima-miljøområdet.

Leif, som er her i salen som delegeret, har lovet, at han under punktet eventuelt vil give os et kvarters tid med intro til Naturmælks indsatsområder.

Fra Hovedbestyrelsens side ser vi klart, at et samlet Mejeridanmark, som har erkendt at license to operate for vores branche fra end to end kræver, at vi leverer på FNs 17 bæredygtighedsmål og Paris-aftalen med flere. Der er klart 'toughe' mål og krav foran os. Lad os derfor her fra vores Delegeretmøde nr. 133 i rækken opfordre og bidrag til en stærk fælles indsats på miljø-, klima- og dyrevelfærdsområderne. Vi skal sikre license to operate, vi skal fortsætte med at gøre os fortjent til kunder og forbrugeres gunst og købekraft lokalt, nationalt og globalt for herved at bidrage til at brødføde +8 mia. verdensborgere med gode, sunde og sikre fødevarer, samtidig med at vi bidrager til udvikling af vores land, og vi i Mejeridanmark og omkringliggende industrier har gode, sunde, sikre, spændende og udviklende jobs.

Omstillingen er i gang mod klimaneutralitet 2050, vi skal i fællesskab sikre engagementet, energien og ressourcer til at nå i mål med en udfordrende og hård rejse.

Ved rettidig omhu og indsats (nogle vil sikkert for sent) skal vi sikre medindflydelse på beslutninger, action og direktion, som skal bringe os til klimaneutralitet som branche og samfund.

Et klart mål for egne indsatser må være at undgå unødvendige snærende bånd, bindinger og lovgivning. Når det er sagt, så skal der selvfølgelig leveres, det står ikke til diskussion, som et demokratisk og velfungerende land skal vi selvfølgelig forvente bump på vejen. Let's go full in.

Det som vi for alt i verden skal undgå, er scener som vi ser fra Holland med ugelange demonstrationer, anholdelser og skarpe skud fra politiet. Bestemt ikke hjælpsomt for miljøet.

Som samfund, som Mejeridanmark har vi bestemt noget at kæmpe for og fastholde, når vi kigger ind i den danske fødevarerindustri bredt.

På trods af corona og masser af andre genstridigheder og udfordringer i forsyningskæderne nåede den danske fødevarerklænges eksport i 2021 op i kanten af 170 mia. kroner. Som det fremgår af kurven, er fødevarerklængens eksport steget med 40 mia. kroner siden 2010. En stigning på 30 % på 11-12 år. Ganske imponerende og fortæller helt klart om en styrkeposition for danske fødevarer. Selvfølgelig er der bump og udfordringer på rejsens gang, men alligevel ganske imponerende, at i 27 ud af 35 varekategorier har der været vækst. Det er selvfølgelig også helt på sin plads at nævne, at fødevarerklængens beskæftiger ca. 190.000 medarbejdere.

Fødevarereksport inklusive mejeriprodukter udgjorde i 2021 små 125 mia. kr. eller 73,5 % af den samlede eksport fra klosteret på 170 mia. kroner. Mejeriprodukterne som blev eksporteret i 2021, havde en samlet eksportværdi på 21,08 mia. kroner, svarende til små 17 % af Danmarks fødevarereksport.

Med alle nævnte store tal i mente vil vi fra Hovedbestyrelsens side opfordre til, at vi alle på hver vores måde bidrager til at holde hele kæden kørende. Vi skal i fællesskab sikre, at alle spor melder om klar bane, vi skal som medarbejdere, borgere, organisationer, virksomheder og myndigheder være vores ansvar bevidst omkring, at vi løser udfordringerne med klimamålene og sikrer en effektiv og lønsom produktion i fødevarerklosteret.

Som samfund har vi ganske enkelt behov for finanserne, jobbene og værdiskabelsen i fødevareklosteret, herunder Mejeridanmark og omkringliggende industrier.

Ja, dansk landbrug har en fremtid, siger Jan Ib, landbrugsdirektør i Danske Andelskassers Bank i Hammershøj, fordi danske landmænd og industrien kan tilpasse sig et verdensmarked i bevægelse. Jan Ib tilføjer: 'Omstilling og udvikling har altid været en del af landbruget og gennem de sidste 1000 år været en central drivkraft i faget. En drivkraft som også de næste mange år vil være definerende for dansk landbrugs succes'.

Hertil vil jeg tillade mig at tillægge... præcis hvad der er brug for, for at sikre mælkeflowet i Mejeridanmark. Ingen mælk, ingen mejerier – ingen jobs.

Lige under license to operate for Mejeridanmark har vi mejeriernes og mejeriselskabernes KPI mælkeprisen. Ifølge Mejeriforeningens statistik for 2021 var den gennemsnitlige afregningspris for mælk med 4,2 % fedt og 3,4 % protein 2,93 kr. pr. kg i 2021. En stigning på 20 øre, svarende til en stigning på 7 % i forhold til 2020.

Når vi 'indsætter' Arlas noteringer i oktober for standardmælk i skemaet, nemlig en pris på 434,1 øre/kg, så bliver det spændende at se, hvor gennemsnitsprisen for 2022 lander, når vi kommer dertil.

Som det ses af Global Dairy Trade kurverne har priserne for smør og skummetmælkspulver været pænt stigende fra sommeren 2021 frem mod maj 2022.

Her fra sommeren 2022 har GDT-priserne været faldende grundet, at de kinesiske opkøbere har skruet ned for indkøbene. I juni var Kinas import af sødmælkspulver 48 % lavere end i samme periode 2021. Som tidligere nævnt holder de europæiske priser et fortsat højt niveau, grundet faldende mælkeindvejning i EU og stigende efterspørgsel. Derfor ser vi, som det fremgik af den forrige planche at Arla-notering på 434 øre pr. kilo i disse dage.

Med mælkeprisen i mente, et OK bytteforhold, men med mange usikkerheder på lystavlen for mælkeproducenterne, kan vi konstatere, at mælkeindvejningen i 2021 landede på 5.644 mia. kg, et fald på 22 mio. kg eller 0,38 % i forhold til 2020. Som sagt før, er det første gang siden 2011, at vi oplever et fald i indvejningen.

De 5.644 mia. kg mælk blev leveret fra 2.575 mælkeproducenter med en gennemsnitsleverance på 2.191 mio. kg. pr. mælkeproducent med en gennemsnitsbesætning på 217 køer.

Noget af en udvikling, når vi sammenligner 2006-tallene med 2021-tallene.

+ 26 % på mælkeindvejningen

+ 119 % når det gælder antal køer pr. besætning

- 54 % mælkeproducenter

+ 20 % på køernes ydelse

- 15 % på antallet af mælkekøer

Et godt udtryk for Jan Ib's ord omkring, at omstilling og udvikling er en del af landbrugets DNA.

Lad os på sædvanligvis kaste et blik på mejerikortet. Siden vores sidste delegeretmøde er der ikke sket driftsstandsninger af mejerier i Mejeridanmark. Ifølge Mejeriforeningens statistik for 2021 er indvejningen

af de 5.644 mio. kg. mælk sket på 49 produktionsanlæg, svarende til at hvert mejerianlæg i gennemsnit har behandlet 115 mio. kg mælk, hvilket på decimalerne er en lille tilbagegang, da der er indvejet 22 mio. kg mindre i 2021 end i 2020.

Her sidst i september var meldingen fra det nordjyske, at Asaa Andelsmejeris bestyrelse og ledelse har valgt at indstille driften ved mejeriårets slutning den 30. september 2022. Asaa Andelsmejeri, som blev oprettet i år 1890, blev hermed det sidste traditionelle andelsmejeri nord for Limfjorden. Man kan vel sige, at en ære i nordjysk mejeribrug er slut med Asaa Andelsmejeris nedlæggelse efter 132 år drift. Asaas andelshavere er her pr. 1. oktober indgået i leverandørkredsen omkring Nørager Mejeri.

Asaa Andelsmejeri, uden indvejning og produktion, vil i de kommende måneder afvikle personale og ostelager samt sætte gang i salg af bygninger og udstyr.

Lad os ønske Asaa Andelsmejeris medarbejdere god vind og held og lykke i en svær tid. Her er det værd at nævne, at vi altid skal huske, at Foreningen af mejeriledere og funktionærers kerneydelser er råd, støtte, vejledning og juridisk bistand i en svær tid.

En svær tid har det bestemt også været for Nørager Mejeri og Nordex Food i Dronninglund her i første halvår af 2022. Onsdag den 19. januar nedbrændte Nørager Mejeris nybyggede kedelhus/kedelanlæg baseret på træflis totalt. Heldigvis var der ingen personskader ved branden, og det nye kedelhus var bygget i god sikkerhedsafstand til Nørager Mejeris produktionsfaciliteter, som ingen overlast led ved branden. Efter oprydning og etablering af mobilt kedelanlæg var Nørager efter få dages produktionsstop tilbage i produktionsmode.

I juli blev hele Nordex Foods IT-systemer lagt ned af et ransomware-angreb, efter sigende et ret intensivt angreb. Heldigvis fik Nordex-organisationen ved en stærk og hurtig indsats etableret alternativ kommunikation igennem organisationen til maskiner og udstyr, logistik og kunder. En ulykke kommer sjældent alene, godt at høre, at Nordex er på benene igen efter ildebrand og IT-angreb. Godt gået af kollegaerne i det nordjyske.

De 2 x incidents – ildebrand og IT-angreb giver bestemt stof til eftertanke for os alle.

Omstilling, tilpasning, udvikling og innovation er en del af Mejeridanmarks DNA og er en væsentlig del af vores styrkeposition.

På trods af 2 covidår, efterfulgt af inflation, disruption og masser af usikkerheder grundet Ukraine-krigen, energikrise og logistikforstyrrelser er det godt, at mejerier, mejeriselskaber og omkringliggende industrier har mod og kræfter til at investere og udvikle.

Masser af store og små projekter planlægges og gennemføres for at sikre vores positioner hele vejen rundt.

Miljø og klimainvesteringer har over de sidste par år fået en helt anden attention på vores investeringslister, dels på grund af klimakrav dels for at spare penge i et højkost energimarked, hvor direkte mangel på el og gas lurer lige om hjørnet her i det kommende vinterhalvår. Godt at opleve alle 'hands on deck' for at levere de mangeartede projekter, små som store.

I Holstebro har Arla-mejeriet på Hjermvej så småt skudt gang i deres masterplan for kapacitets- og sortimentsudvidelse, startende med jord- og kloakeringsopgaver samt et produktionsanlæg til plantebaseret Lurpak Spread. DP i Nr. Vium har ligeledes, ja man kan næsten sige som altid, gang i byggeri, kapacitets- og teknologiudvidelse og tilpasning.

Ifølge DP's Site Director Mogens Bøgh Pedersen er alle produktionslinjer fuldt udnyttet og Arlas 2026-strategi peger kun en vej for Arlas ingrediens- og valleprotein-produkter, nemlig opad. Derfor investeres der i yderligere bygningskvadratmeter, ultrafiltreringsanlæg og tankanlæg hos DP i Nr. Vium for at matche ambitionerne i Arlas 2026-strategi.

Arlas 2026-strategi omkring MMB – Milk Base beverage, herunder Starbucks-produkterne, giver således vind i sejlene for Arlas Esbjerg Mejeri, som har skudt gang i en 300 mio. kroners investering til kapacitetsforøgelse for at kunne levere 2026-strategien.

I Branderup arbejdes der stadig på fuldt tryk på at afslutte, indkøre og fintrimme udvidelsen af mozzarella-anlægget til +90.000 tons pr. år. Som afslutning på Branderup-projektet har Arla Foods besluttet at investere et tocifret millionbeløb til en tiltrængt og nødvendig ombygning af personalefaciliteter og administration.

Nævnte projekter er selvfølgelig kun toppen af isbjerget, når vi taler om investeringer og projekter i Mejeridanmark og omkringliggende industrier.

Vi er alle bekendte med eller involveret i 100-vis af små og mellemstore projekter, som hver især bidrager til Mejeridanmarks styrkeposition. Helt naturligt investeres der i disse år masser af penge på miljø- og energioptimeringsprojekter for at sikre license to operate, men så sandelig også for at spare penge. Godt at se, at miljø- og klima-investeringer i disse år kan gennemføres med rigtig god payback. Kombinationen af klima- og økonomioptimering er bestemt en stærk løftestand til at få sat max speed på investeringspenges og projekters gennemførelse til fælles bedste. Også i år skal der fra hovedbestyrelsens side lyde en stor tak til ejere og mælkeproducenter for lysten og kapaciteten til at investere i Mejeridanmarks projekter og virksomheder i en udfordrende og usikker verden. Der skal ligeledes lyde en takt til dem – jer, der for det hele til at ske. Tak for engagement og den fælles indsats for at nå i mål med de mangeartede aktiviteter og projekter i en travl hverdag – keep up.

Som I måske har set, så ligger der omdelt til jer en udgivelse med overskriften FMF 2021/22, som er et foreningsskrift, som sætter fokus på en del af de aktiviteter og indsatsområder, som foreningen har beskæftiget sig med i året der gik. Hovedbestyrelsen ser det som et værktøj til at nå endnu længere ud til medlemmer og potentielle medlemmer end det er muligt her fra talerstolen ved delegeretmødet, idet bladet sendes ud til alle medlemmer sammen med næste nummer af Mælkeritidende. Vi håber, at I vil tage godt imod initiativet og gerne bruge det til at sprede det gode budskab om FMF endnu mere.

Vi vil derfor fra hovedbestyrelsens side lave nogle få nedslag i FMF 2021/22 – og så håbe, at I selv kigger mere i bladet og blandt andet erfarer, at FMF-medlemmer gennem 135 år har indvejet mere end 500 mia. kg. mælk og dermed medvirket til at sætte et kraftig aftryk.

Det første nedslag er på medlemstallet. FMF er vokset gennem de sidste 10 år og vi tæller i dag 1075 medlemmer.

Vi ser bestemt ikke, at rejsen med at øge medlemstallet er slut, og vi fokuserer løbende på at sikre den gode overenskomst, den gode service og de rigtige tilbud på hylderne til jer - os medlemmer.

Men vi ser faktisk også, at et antal medlemmer hvert år forlader os grundet såkaldte brancheskift. For nogle er det blot en kortere afstikker til en helt andet branche, for andre er det job i beslægtede virksomheder indenfor fødevarer eller leverandørindustrien.

Faktum er, som I ser her på planchen, at vi har en rigtig stor spredning i virksomheder. De 845 erhvervsaktive FMF'ere er ansat i 116 forskellige virksomheder og at over 60% er ansat i virksomheder med kun en enkelt FMF. Med kun ca. 50 mejerier tilbage i Danmark, så siger tallene her, at FMF'ere er at finde mange steder.

Vi ser dog, at nogle forlader os, fordi de tror, at hvis man ikke lige arbejder på et mejeri, så skal man skifte til en anden faglig organisation. Derfor sætter vi i den kommende tid fokus på at synliggøre, at man faktisk godt kan blive hos os, og at vi godt kan servicere og yde juridisk bistand m.v. selvom man arbejder udenfor det primære mejeribrug. De eneste situationer, hvor et skifte kan være hensigtsmæssig eller fordelagtig kan være, hvis andre overenskomster dækker den nye ansættelse, men for funktionærer i det private arbejdsmarked er der langt mellem overenskomster. Og der er fordele ved det for medlemmet ved at blive hos FMF.

Udover den synliggørelse vi kommer til at lave på sociale medier og i mails m.v., håber vi, at I vil hjælpe med at italesætte dette, sådan at man som medlem kender til, og måske spørger ind til, hvis eller når man kommer i situationen. I dag ser vi i mange tilfælde først den dag udmeldelsen kommer til sekretariatet og så er det mange gange for sent, for så ligger der allerede en indmeldelse i en anden faglig organisation.

Jeg vil også benytte lejligheden til at tilføje, at mange af jer/os medlemmer bidrager til den flotte medlemsudvikling som gode ambassadører for foreningen, og samtidig får I selv en lille gevinst ud af det.

I ser her, at FMF har fået 58 nye medlemmer i år, 32 gange har et nuværende medlem tippet en kollega og i 17 tilfælde har det givet gevinst. Dvs. at næsten hvert 3. nye medlem er blevet tippet. Det har udløst gavekort til jer, som har været aktive og 2 medlemmer har faktisk tippet så mange kollegaer, at der er sendt et supergavekort på 1000 kr. afsted. En win win situation! Og en mulighed, som I alle har adgang til på foreningens hjemmeside. Tak til alle jer gode ambassadører, som gør en indsats på denne front.

Et andet nedslag er, at FMF til trods for en coronaramt vinter lykkedes med at gennemføre eller medvirke til en række aktiviteter i 2021/22

International Food Contest 2021 blev afholdt sammen med hi-messen og med både en velbesøgt stand og Dinner Event satte FMF og Mælkeritidende igen et aftryk på udstillingen. Standen var vældig besøgt og adskillige "hole in ones" førte til et klækkeligt tilskud til Mejerifolk uden Grænsers drift og aktiviteter.

Få måneder senere måtte Mejeribrugets Dag kapitulere og for 2. år i træk tilpasse sig til coronavirkeligheden og gå online med en række præsentationer under temaet Digital Supply Chain. Mejeribrugets Dag blev afholdt den 2/2 og netop i den periode lå smittetallene mellem 55 og 60.000 smittede pr. dag, så en digital event var det muliges kunst.

I foråret 2022 holdt FMF temadag for kredsbestyrelser. Henrik Jessen og Leo Lund åbnede forsigtigt dørene på Kruså Mejeri, da coronasmitten var aftaget så meget at det lod sig gøre. Temaet var blandt andet ledernes arbejdsvilkår og Arla Foods deltog, som den store arbejdsgiver i branchen med et indlæg fra HR-partner Lone Nielsen.

Prikken over I'et i det forgangne år blev Nordisk Mejerikongres – afholdt i Malmø i maj måned. Temaet var "Dairy opportunities of tomorrow" og 350 gæster fra hele verden mødtes til 2½ dag med masser af læring, spændende paneldebatter, gallamiddag i historiske omgivelser og netværk. En kongres som vi sammen med 8 andre aktører kan være stolte af at være medarrangører af.

Et tredje nedslag er et kig fremad, hvor vi også har en arrangementskalender at byde på. Igen mange events, som vi er en del af sammen med andre i branchen eller udbyder for andre i vores netværk og sekretariatssamarbejde.

Alene efteråret byder på en række aktiviteter og vi starter med IFC og Food Tech samt Dinner Event den 1.-3. november i Herning. Der er i år tilmeldt mere end 1200 produkter og der er mange tilbud om konferencer og aktiviteter under messen. Vi tilbyder alle medlemmer gratis indgang – brug koden M9542, når I registrerer jer – så bliver indgangen gratis.

Under IFC afholdes IFC Water Congress, som vores sekretariat planlægger og afholder for Messecenter Herning. Der ligger et spændende program indeholdende et virksomhedsbesøg på Carlsberg i Fredericia.

Derefter følger den 17. november en konference fra Mejeriteknisk Selskab – Sustainable Food Processing – som allerede har næsten 100 deltagere

Så er der den årlige MIA-arbejdsmiljøkonference den 23. november, som afholdes i Herning med fokus på de forskellige faser i arbejdslivet, og hvordan trivsel og udfordringer er forskellige afhængig af, om man er ny på arbejdsmarkedet, børnefamilie eller senior.

Ugen efter – den 29. november – inviteres FMF'ere over 60 år med pensionsordning i AP Pension til seniorkursus. Ægtefæller er velkomne. Invitation udsendes i den nærmeste fremtid.

Endelig runder Mejeriteknisk Selskab året af med seminar den 8. december: The right data from Big Data.

2023 byder også på et omfattende program, men vores kalender for 2023 udsendes senere på året eller kan hentes på vores stand under International Food Contest i Messecenter Herning. Vi udsender ligeledes kursuskatalog 2023, som FMF laver sammen med Mejeribrugets Arbejdsgiverforening og her samles en lang række kompetenceudviklende tilbud, som retter sig særligt til vores branche.

2023 byder også på Overenskomstforhandling for FMF i efteråret og Temamøde 2023 vil naturligvis sætte fokus på emnet, så vi sammen med kredsbestyrelse får et godt indspark til foreningens forhandlingsudvalg.

Hovedbestyrelsen vil også gerne sætte lidt fokus på Mejerifolk uden Grænser, som aktuelt har gang i 3 projekter, der er finansieret med hver 500.000 kr. To er finansieret af CISU midler og et af Rambøll Fonden. Desuden kører der stadig projekter i Kenya sammen med Fødevarestyrelsen. Foreningens regnskab 2021-2022 har givet et beskedent overskud, og indeværende regnskabsår forventes også at give et mindre overskud.

Mejerifolk uden Grænser dog er stadig udfordret af at skulle modtaget min. 100 individuelle bidrag á 200 kr., samt at have et minimum af 300 kontingentbetalende medlemmer for at opretholde status som almennyttig forening, hvilket igen giver adgang til at modtage Tips- & Lottomidler, samt giver mulighed for skattefradrag til bidragsydere. Hovedbestyrelsen opfordrer derfor alle til at hjælpe med at opnå dette – bidrag og medlemskaber gavner meget mere end det enkelte beløb! Bliv medlem, hvis du ikke er medlem og et individuelt bidrag vil også gøre en forskel, men det vender jeg tilbage til.

Status på den enkelte projekter er:

- Der har været 3 missioner til Kenya i 2022 og denne fase II er tæt på at blive afsluttet. Der er en fase III undervejs, hvor Mejerifolk uden Grænser fortsat er en del af planen.

- Tanzaniaprojektet startede med anlæg af en brønd og nu har Rambøll Fonden doneret 450.000 til færdiggørelse af en solcelledrevet pumpeinstallation og uddannelse af vandpassere samt opstart af et mejeriandelselskab.
- Mejeriet i Mongoliet har kørt produktion hele sommeren 2022 uden økonomisk støtte fra Mejerifolk og fra september 2022 er en ny fase startet op. CISU har givet 500.000 kr. til organisering og forretning omkring andelsmejeriet, optimering af produkter, mejeri og foder samt udvikling af økoturisme. Projektet betyder, at Mejerifolk uden Grænser fortsat er med til at støtte og udvikle mejeriet i Khatgal. Kooperativet omkring mejeriet har netop modtaget en award fra regionen for 'coop performance and variety of quality dairy products'.
- I Nepal forventes mejeriet at stå klar i slutningen af 2022. Der ansættes lige nu en ung nepalesisk kvinde som mejeribestyrer. Mejerifolk uden Grænser hjælper med opstart i feb. 2023 og der er en landmand fra Mejerifolk uden Grænser, som hjælper med optimering af kvæg, foder, og mælke- og malkehygiejne.
- I Tanzania hjælper 2 danske mejeriingeniørstuderende med at få gang i et containermejeri sat op med hollandske midler. Lokale kvinder har allerede lært at lave bl.a. Gouda-ost, men der er behov for opkvalificering indenfor andre mejeriprodukter og træning i forretningsforståelse.
- Nye projekter som p.t. afdækkes af Mejerifolk uden Grænser er: Burundi, Nicaragua og Somaliland

Tilbage til gavebidraget.

Mejerifolk uden Grænser kører i år en juleindsamling under overskriften: Giv mælkejunge i julegave.

Formålet er at samle penge ind til at købe mælkespande og mælkejunger i rustfrit stål til fattige mælkebønder i Nepal. Mælkespande og mælkejunger skal bruges i til at forbedre mælkens hygiejne hos de mælkeleverandører, som er en del af det nye mejeri i Nepal, som Mejerifolk uden Grænser har været med til at støtte, og som står klar i starten af det nye år.

En mælkespand koster 200 kr. og en mælkejunge koster 400 kr., så ethvert bidrag gør en mærkbar forskel.

Du bidrager ved at sende dit bidrag via MobilePay: 741429

Alle gavebidrag til Mejerifolk uden Grænser er skattefradragsberettiget, så husk at skrive dit cpr.nr. og navn i kommentarfeltet.

Lad os lige repetere Piet Hein:

Når de store bekymringer trænger sig på,

Bliver de daglige ærgrelser latterlige små.

Men når atter de store bliver vejrende hen,

Så vokser de mindre sig store igen.

Store eller små bekymringer. Vi tumler vel alle på en eller anden måde med vores 'læs' af bekymringer, store eller små. Ingen har retten til at definere, hvad der er små eller store bekymringer for hver enkelt af os, her står vi hver især på egne ben, om jeg så må sige, sammen med vores familier og nære.

Selvfølgelig har vi en eller anden form for fælles billede af, hvad er store eller små bekymringer – tror jeg.

Når vi ser disse overskrifter i medier og presse:

- Tyskland, Danmarks eksportmarkeder store modrecessioner
- Brexit-aftale lever livet farligt. Deja-vu? Det tør siges.
Men faktum er, at brexit-bøvl og handelskrig er blandt de risici, der truer forud.
- Britisk pund i tovene efter Liz Truss' megapakke. Kæmpe kursfald gør smør og bacon dyrere.
- Fødevarerpanikken har lagt sig, forbrugerne skærer ned.
- Norsk gødningsgigant lukker fabrikker. Rekordhøje gaspriser får Yara gødningskoncernen til at lukke flere fabrikker. Lavere produktion af kunstgødning har forværret den globale fødevarerkrise.
- Gaslæk placerer Danmark midt i storpolitisk drama.
- Energistyrelse: Virksomheder bør forberede sig på strømsvigt.

Når vi reflekterer over nævnte overskrifter, så er der bestemt grund til bekymringer hele vejen rundt i det danske samfund, ja internationalt. Tænk tilbage på januar-februar 2020, hvem af os havde i tankerne, at Covid-19, som mange af os dårligt nok havde hørt om, den 17. marts skulle lukke vores samfund ned i større eller mindre omfang i 1½ år. Hvem af os havde ved årsskriftet 2021/2022 tænkt sig, at vi skulle/skal opleve krig og ufred i Europa i 2022 – ja, i vores tid!!

Frygteligt for dem, som sidder midt i krigen og på nært hold oplever død og ødelæggelse. Krig og ufred har sat gang i disruption på masser af fronter. Disruption som samlet set har ført til 'den perfekte storm'.

Som samfund lokalt, nationalt og globalt, virksomheder små og store, os mennesker, vores familier, står helt klart over for en række af bekymringer og udfordringer, små og store, som vi i fællesskab og ved solidaritet og samfundssind skal overkomme/løse på bedste vis.

Artiklen 'De unge længes efter 1990'ernes sorgløshed' fortæller ganske rammende, hvad det er vi alle oplever unge som gamle, vil jeg sige. Artiklen siger, at i 1990'erne oplevede vi en global katastrofe hvert 5. år, men der de seneste 5 år er sket en hver anden/tredje måned: klimakrise, politiets mord på George Floyd, MeToo-afsløringer, corona, økonomisk krise, og så er der den kolde krig i gang igen. Man kan næsten ikke nå at trække vejret, før den sker noget forfærdeligt, igen fristes man til at sige. Breaking news-tiden er over os.

En anden artikel, også fra Kristelig Dagblads afsnit Liv&Sjæl: Når børns hjerner er på overarbejde, skal vi hjælpe dem til ro.

Fysioterapeut Pernille Thomsen hjælper børn med ondt i livet. I et højhastighedssamfund lærer hun børn, forældre og os voksne, hvordan man finder ro i en larmende verden. Pernille Thomsens speciale er lindring af alarmerende nervesystemer. Studier og fakta siger, at de fleste børn i Danmark trives, men andelen som mistrives vokser. Sundhedsstyrelsens tal viser, at 15 % af danske børn og unge har været hos psykolog inden den fylder 18 år.

Et eksempel fra Pernille Thomsen om, hvad der sker i et moderne højhastighedssamfund, nemlig: Forleden var her en pige, som lige skulle snappe færdig først. Det viste sig, at hun snappede omkring 2000 gange i løbet af en dag. Ja, 2000 snaps om dagen. Her kan man med rette sige, store eller små bekymringer, rigtigt eller forkert.

Men to eksempler fra en højhastighedsverden med Breaking News, ja, man kan næsten ikke nå at trække vejret. Yes, Liv&Sjæl-artiklerne omhandler børn og unge af dagen i dag, men forældre og voksne er helt naturligt nævnt ganske mange gange i artiklerne.

Os her til delegeretmøde 2022 er selvfølgelig ikke i målgruppen 'børn og unge', det er vi naturligvis bevidste om, men vi er forældre, bedsteforældre og voksne i et højhastighedssamfund med masser af Breaking

news, gode såvel som dårlige news. Vi er helt klart midt i en 'perfekt storm', både som samfund, lokalt og globalt, men også som branche. Mejeridanmark er selvfølgelig ramt på mange fronter, her og nu skal vi håndtere energikrise, inflation, kraftig faldende afsætning af rigtig mange af vores mangeartede detailprodukter, flad til negativ mælkeindvejning.

På den lange bane skal vi selvfølgelig på top af vores klimaudfordringer og vores energiforsyning med langsigtede planer.

Med nævnte udfordringer i mente, store og små bekymringer på spillepladen, så er vi som medarbejdere i Mejeridanmark på lige fod med resten af samfundet spændt hårdt for vognen. Der er rigtig mange faktorer i spil, uanset om vi er på job eller i vores privatliv. Belastningerne på os alle som individer kan i perioder helt klart føles nærmest uoverskueligt. Nervesystemerne arbejder på fuld styrke af mange forskellige årsager. Højhastighedssamfund, Breaking News døgnet rundt, store og små bekymringer. Lad os i fællesskab og i samarbejde passe rigtig godt på hinanden.

[Klik med mus]

Et par råd fra Pernille Thomsen. YES! 5 råd til at berolige dit barns nervesystem. Vi er ikke børn og unge, det er klart, men budskabet er bestemt nyttigt og retningsgivende. 5 gode råd til refleksion og fordybelse på hver vores måde:

1. Leg med dit barn 20 minutter hver dag.
2. Sørg for, at I kommer ud dagligt, uanset vejr
3. Fysisk berøring og vejrtrækningsøvelser kan aflaste alarmerende nervesystemer
4. Lad barnet bruge tid sammen med et kæledyr
5. Put jer med tæpper og læs en historie.

Main take away:

Sørg for at: slappe af, frisk luft, socialisering med mennesker og dyr, læs og lær.

Meget godt i stil med Sundhedsbakken, som vi kiggede på sidste år.

Fra hovedbestyrelsens side ser vi det helt klart som vores væsentligste og vigtigste opgave, at vi har de rette ting på foreningshylderne for at supportere jer/alle os medlemmer af Foreningen af mejeriledere og funktionærer, både i medgang og i modgang. Jer, os medlemmer af Foreningen af mejeriledere og funktionærer er foreningens største aktiv.

Lad os i fællesskab her fra delegeretmødet opfordre til et fortsat godt samarbejde i og omkring MejeriDanmark for herved at bidrage til stærke styrkepositioner præcis som dansk mejeribrug har gjort siden 1882. Det stærke fællesskab giver styrke og robusthed til at møde morgendagens udfordringer, uanset om vi er i jobsituations-, i familie- eller fritidsmode.

Vi skal i fællesskab sikre en god balance omkring det hele menneske. Vi skal have arbejdspladser og jobsituationer, hvor vi har gode, sikre og udfordrende jobs. Frihed under ansvar, således at vi hver især og selvfølgelig i et stærkt fællesskab kan bidrage til tryghed og et tillidsfuldt miljø, i og udenfor vores jobsituation.

Som dygtige, kompetente og engagerede medarbejdere og ledere skal vi i fællesskab gøre vores 'out most' for at spille hinanden god. Som ledere skal vi have en ledelsesstil som tiltrækker talenter, fastholder dygtige

medarbejdere, frigøre medarbejdernes kompetencer, føle ejerskab, for herved at få det bedste frem i os medarbejdere.

Spil nu medarbejderne gode, som Lise Wiseman siger i bogen Multipliers – Hvordan de bedste ledere gør alle klogere.

En overskrift i De Bergske Blade, som denne: Folk skifter job som aldrig før. Bare ikke hos mejerierne, ifølge NNF i Holstebro. Er vel et godt udtryk for, at vi i Mejeridanmark spiller hinanden gode.

Lad os i fællesskab passe godt på hinanden og os selv. Fra foreningens side vil vi gerne opfordre til, at vi som medlemmer af Foreningen af mejeriledere og funktionærer hver især er stærke ambassadører for, at vi spiller hinanden gode, at vi sætter flaget højt for at holde Mejeridanmark i front, vi har meget at være stolte over.

I en svær og udfordrende tid skal vi hjælpe hinanden med at fange de positive vinde, hvor svært det end kan være.

Dr. Spencer Johnson – Hvem har flyttet min ost-bog: En bog om forandringer, siger:

At forestille mig, at jeg nyder

Ny ost, endda før jeg finder det, fører mig hen til det.

Spencers vers kan man vel godt tolke som at fejre de små sejre tidligt i processen for herved at sikre energien og engagement i en foranderlig og udfordrende tid.

Lad os nyde Ny Ost, møde kunder og leverandører, venner og kollegaer, når vi mødes i Herning til International Food Contest, for at dyrke vores passion for Dairy i dagene 1.-3. november.

Vel mødt.

Som afslutning på Hovedbestyrelsens beretning vil vi også i år fra Hovedbestyrelsens side opfordre jer/os medlemmer til at søge råd, vejledning og assistance, når eller hvis en svær situation opstår, hos sekretariatet på Munkehatten, eller hos kredsbestyrelserne og hovedbestyrelsen.

Fra foreningens og bestyrelsernes side bestræber vi os på at have de rette produkter og ydelser på hylderne til gavn og glæde for os medlemmer. Mangler der ydelser og produkter på hylderne, bedes I give lyd, så vi kan justere sortimentet, hvis muligt.

Der skal lyde en stor tak for jeres opbakning til foreningen. Tak fordi I som stærke ambassadører er med til at passe og pleje vores mejerikultur, en sund og aktiv kultur er bestemt et vigtigt element i et stærkt Mejeridanmark og hermed vores forening og vores aktiviteter og netværk.

Med disse ord vil vi fra Hovedbestyrelsens side sige foreningsmedlemmer og Mejeridanmark tak for indsatsen – og god vind og arbejdslyst i det kommende år.

Der skal ligeledes lyde en tak til foreningens samarbejdspartnere, som vi igennem året har haft et godt og givtigt samarbejde med. Et samarbejde som vi fra Foreningen af mejeriledere og funktionærer sætter utrolig stor pris på, både i det daglige men også i forbindelse med afviklingen af vores forskellige aktiviteter. Samarbejdet i stort og småt gennemføres og udføres med gensidig respekt, åbenhed og ærlighed.

Det drejer sig om:

- Dansk Mejeriingeniør Forening
- Mejeribrugets Arbejdsgiverforening/DI
- AP Pension
- FTF-A
- Foreningen af Danmarks Privatmejerier
- Dansk Oste- og Smørforening
- Kold College
- UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole (tidligere Erhvervsakademi Lillebælt)
- Organisationerne i MIA og Mejeribrugets SamarbejdsForum
- Danmarks Mejeritekniske Selskab
- Industrigruppen bag Mejeriingeniøruddannelsen
- International Food Contest
- Mejeriforeningen
- Mejerifolk uden grænser
- Nordisk Mejeriteknisk Råd og organisationerne bag
- Mejerierne og mejeriselskaberne og alle deres ansatte

Sekretariatets medarbejdere med Fie i spidsen skal have en stor tak og anerkendelse for den indsats og positive indstilling, I har haft til de mangeartede opgaver, som I har løst på bedste vis. Dette gælder bestyrelsesarbejde og i særdeleshed det arbejde, der udføres til gavn og glæde for os medlemmer på forskellig vis.

Tusinde tak til jer i sekretariatet og Mælkeritidende på Munkehatten.